

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU ETİK DAVRANIŞ İLKELERİNİN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN ESASLAR

Amaç

Madde 1. Bu Esasların amacı, 278 sayılı Kanun kapsamında TÜBİTAK tarafından yürütülen yayın, destek ve teşvik faaliyetleri sırasında alınan kararların oluşumuna görevi, yetkisi ve/veya pozisyonu gereği etki edebilecek (panelist, hakem gibi görevliler hariç) görevleri yürüten kişilerin görevlerini kendilerine verilen yetkiler çerçevesinde, herhangi bir etki veya baskı altında kalmadan yapabilmelerini, kamuoyunda Kurumun görevlerini tam bir tarafsızlık içinde yerine getirdiği konusunda güven oluşturulmasını ve bu güvenin sürdürülmesini sağlamak üzere uyacakları özel nitelikli etik davranış ilkelerinin belirlenmesi ile olası çıkar çatışmalarının tanımlanması ve önlenmesidir.

Bu Esaslarda düzenlenmeyen konularda Kanun ve Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Kapsam

Madde 2. Bu Esaslar, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından yürütülen yayın, destek ve teşvik faaliyetleri sırasında alınan kararların oluşumuna görevi, yetkisi ve/veya pozisyonu gereği etki edebilecek (panelist, hakem gibi görevliler hariç) görevleri yürüten kişileri kapsar.

Dayanak

Madde 3. Bu Esaslar 278 sayılı Kanununun 4 üncü maddesi ile Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliği'nin 26 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4. Bu Esaslarda geçen;

Kurum: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu,

Çıkar Çatışması: Görevin objektif ve tarafsız şekilde yerine getirilmesini etkileyen veya etkilemesini olası kılan halleri,

Etik İhlali: Esasların 5, 6, 7, 9, 10, 11 inci maddelerinde belirtilen kuralların ihlali durumunu,

Karar Alma Süreci : TÜBİTAK tarafından yürütülen yayın, destek ve teşvik faaliyetleri ile ilgili olarak destek ve izin gibi başvurularının karara bağlanması ile bir programın yürürlüğe sokulması ya da yürürlükten kaldırılması, program çağrılarının yapılması, genel politika ve kuralların tespiti, değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi

gibi konularla ilgili karar alma süreçlerini,

Kanun: 5176 Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu,

Yönetmelik: Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliği,

Esaslar: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Etik Davranış İlkelerinin Belirlenmesi İlişkin Esasları,

ifade eder.

Genel Kurallar

Madde 5. a) Görev, unvan ve yetkisini kullanarak kendisi, yakınları veya üçüncü kişiler lehine menfaat sağlamak, aracılıkta bulunmak, akraba, eş, dost ve hemşehri kayırmacılığı, siyasi kayırmacılık veya herhangi bir nedenle ayrımcılık veya kayırmacılık yapmak,

b) Sebep ve derecesi ne olursa olsun, görevin gerektirdiği tarafsızlık içerisinde davranmamak,

c) Tarafsızlığını, performansını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak verilen her türlü eşya ve menfaati hediye olarak kabul etmek,

d) Görevini yerine getirirken veya hizmetlerden yararlandırmada dil, din, felsefi inanç, siyasi düşünce, ırk, cinsiyet ve benzeri herhangi bir sebeple ayırım yapmak, insan hak ve özgürlüklerine aykırı veya kısıtlayıcı muamelede veya fırsat eşitliğini engelleyici davranış ve uygulamalarda bulunmak,

e) Görevlerini yerine getirirken yetkilerini aşarak TÜBİTAK'ı bağlayıcı açıklama, taahhüt, vaat veya girişimlerde bulunmak; yetkisi olsa da aldatıcı veya gerçek dışı beyanat vermek; tekzip hakları saklı kalmak kaydıyla, Başkan tarafından yetkilendirilmeksizin, çalışmalarını ve görevleri ile ilgili olarak, 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununda belirtilen basın araçları ya da radyo, televizyon, video, internet, kablolu yayın veya elektronik bilgi iletişim araçları ve benzeri yayın araçlarına açıklamalarda bulunmak,

f) Mevcut/olası bir çıkar çatışması durumunda bu Esaslar ile getirilen düzenlemelere uygun davranmamak ve ilgili karar alma süreçlerine katılmak,

yasaktır ve bu yasaklara uyulmaması neticesinde herhangi bir zarar meydana gelmese dahi davranışın etik ihlali oluşturduğu kabul edilir.

Çıkar Çatışması Olarak Kabul Edilen Haller

Madde 6. a) Bu Esasların kapsamına giren kişilerin;

1. Kendileriyle,
2. Eş ve çocuklarıyla,
3. Anne-baba ve kardeşleriyle,

4. Halen ya da son bir yıl içerisinde ortağı oldukları kuruluş ve işletmelerle,
  5. Halen veya son bir yıl içerisinde yönetiminde ve/veya yönetim kurullarında yer aldıkları kurum ve kuruluşlarla,
  6. Tarafsız davranmayı önleyecek derecede olumlu/olumsuzdüşünce/önyargı sahibi olduğu kişi, kurum ve kuruluşlarla,
  7. Kendisinin ya da yukarıda (2), (3) ve (4) numaralı bentlerde sayılan kişi ve kurum/kuruluşların halen ya da son bir yıl içerisinde üyesi ya da personeli olduğu kurum ve kuruluşlarla,
- ilgisi olan konularda çıkar çatışmasının var olduğu kabul edilir.

b) (Değişik: 03/06/2021- 32YK) Yapılacak işlem ve izlenecek süreç:

Kişiler herhangi bir olası/mevcut çıkar çatışmasını önlemek için gerekli önlemleri alır; çıkar çatışmasını farkına varır varmaz durumu biriminin bağlı olduğu TÜBİTAK Başkan Yardımcısına yazılı olarak bildirir. Kişi Yönetim Kurulu üyesi ise, durumu Yönetim Kuruluna; Yönetim Kurulu toplantı halinde değilse Başkana sözlü/yazılı olarak bildirir ve konu hakkındaki karar alma sürecine katılmaz.

Kişiler ilgili konunun görüşüleceği toplantılara katılamaz, görüş bildiremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz. Yönetim Kurulu üyeleri hariç, görev ve pozisyonu gereği kararın tekemmülü için sürece dahil olması gereken kişiler, ancak bir üst kişi/merciinin yazılı uygun görüşü üzerine karar alma sürecine katılabilir. Başkan için bir üst mercii Yönetim Kuruludur.

Bu madde kapsamında gerekli önlemleri almak ve yukarıda sayılan mercilere söz konusu durumu iletmek ve kendisine yazılı onay gelmeden işlem yapmamak ilgili kişinin şahsi sorumluluğunda olup; hukuk, ceza ve disiplin hükümleri saklıdır.

Yasak Sıfat, Görev ve Yan Görevler

Madde 7. a) (Değişik: 03/06/2021-32YK) Yönetim Kurulu üyeleri ile TÜBİTAK destekleme programlarının yürütülmesinde görev alan kişiler “Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı” ve “Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Programı” hariç, TÜBİTAK destek programlarından yararlanamaz ve TÜBİTAK tarafından desteklenen projelerde görev alamazlar.

b) (Değişik: 03/06/2021-32YK) TÜBİTAK destekleme programlarının yürütülmesinde Grup Yürütme Kurulu üyesi veya Grup Danışma Kurulu üyesi olarak görev alan kişilerin gerçekleştirdikleri destek başvuruları üyesi oldukları Gruplar tarafından değerlendirilemez ve izlenemez.

c) Destek Programları Başkanlıklarında görevli bilimsel program uzman yardımcıları, uzman ve başuzmanlar, son üç yıl içinde çalışmış oldukları kurum ve kuruluşların dahil olduğu projelere ilişkin süreçlerde görevlendirilemezler.

d) TÜBİTAK personelinin TÜBİTAK’taki görevlerinden ayrıldıktan sonra TÜBİTAK tarafından desteklenen projelerde görev almalarına ilişkin kısıtlamalar projelerin proje destekleme sözleşmelerinde belirtilir.

Çıkar Çatışması Sayılmayan Haller

Madde 8. 6 ncı maddede belirtilen kişi, kurum ve kuruluşlarla ilgili olsa da aşağıda sayılan hallerin varlığı durumunda çıkar çatışmasından bahsedilmez:

- a) Kişilerin karar alma sürecine katılmasının, sadece ilgili oldukları kurum vekuruluşu değil; benzer durumdaki diğer kurum ve kuruluşları da aynı şekilde etkilemesi,
- b) Destek veya teşvikin TÜBİTAK dışında başka bir kurum tarafından düzenlenmiş belgeye (not ortalaması, sınav sonuç belgesi vb.) dayanılarak verilmesi.

Görev Tarihinden Önce Desteklenmesine Karar Verilen Faaliyetler

Madde 9. TÜBİTAK'a tam mesaisini vermeyi taahhüt etmemiş olmaları kaydıyla, kapsama dahil kişiler TÜBİTAK'taki görevlerine başlamalarından önce desteklenmesi kabul edilmiş işlerde ilişkilerini kesmek zorunda değildir. Ancak, proje yürütücüsü oldukları takdirde, TÜBİTAK ile yapılacak iş ve işlemleri yürütmek üzere yetkili bir temsilci belirlenmesi ve TÜBİTAK ile yapılacak her türlü görüşmenin bu temsilci tarafından gerçekleştirilmesi gereklidir. Böyle bir temsilci belirlenmediği takdirde proje TÜBİTAK'ta yürütülen görev süresince durdurulmuş sayılır. Bu kişilere TÜBİTAK'ta yürütmekte oldukları görev için öngörülen ödemeler dışında TÜBİTAK bütçesinden herhangi bir ödeme yapılmaz.

(Değişik: 03/06/2021-32YK) Bu maddenin uygulanması bakımından, bu kişilerin görevlerine başladıkları tarih itibarıyla yer aldıkları faaliyet ve projeleri, taşıdıkları sıfatla birlikte göreve başladıkları biriminin bağlı olduğu TÜBİTAK Başkan Yardımcısına ya da Yönetim Kurulu üyesi olunması halinde Yönetim Kurulunda görüşülmek üzere TÜBİTAK Başkanına bildirilmesi gereklidir.

TÜBİTAK Personeli ile İlişkiler

Madde 10. Kapsamda sayılan kişiler, görevlerinin devamı süresince herhangi bir TÜBİTAK görevlisi ile bir proje, proje önerisi veya benzeri öznel nitelikli konularda ilişki kuramaz, görüş bildiremez, tavsiye ve telkinde bulunamazlar.

Kurumsal Bilginin Kötüye Kullanılması

Madde 11. Kapsamda sayılan kişiler, görevleri sona ermiş olsa da görevleri nedeniyle edindikleri bilgileri kişisel kazanç ve çıkar amacıyla veya başka kişi ve kuruluşların kazancına yol açacak şekilde kullanamazlar ve bu bilgilerden kamuoyuna açık olmayanları, yetkili olmayan kişi ve kuruluşlara şahsi yorum, tavsiye veya başka suretlerle aktaramaz.

(Değişik: 03/06/2021-32YK) Kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla Yönetim Kurulunda görüşülen konular hakkında Yönetim Kurulunca alınan kararlara göre veya Başkanının bizzat veya izniyle diğer Yönetim Kurulu üyeleri tarafından yapılacak açıklamalar bu hükmün dışındadır.

Tereddüt Duyulan Haller

Madde 12. Mevcut bir durumun bu Esaslar kapsamında olup olmadığı hususunda tereddüt duyulması halinde, TÜBİTAK Etik Komisyonundan istişari görüşü alınır.

TÜBİTAK Etik Komisyonu

Madde 13. (Değişik: 03/06/2021-32YK) Kanun, Yönetmelik ve Esaslarda düzenlenen etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek, personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmede bulunmak ve etik uygulamaları değerlendirmek üzere Etik Komisyon oluşturulur. Etik Komisyon, Yönetim Kurulu üyeleri arasından Yönetim Kurulu tarafından biri Komisyon Başkanı olmak üzere seçilecek iki, Başkan tarafından Başkan Yardımcıları arasından seçilecek iki ve Genel Sekreter olmak üzere beş kişiden oluşur. Komisyon, Kanun ve Yönetmelik hükümleri ile bu Esaslar kapsamında görev yapar.

Komisyon tam sayı ile toplanır ve oyçokluğu ile görüş oluşturur. Komisyon, ele aldığı konu ile ilgili olarak uygun göreceği kişileri raportör olarak görevlendirebilir.

Komisyon tarafından oluşturulan görüşler, ilgili birim ve kişilerin isimleri belirtilmeksizin Kurumun geneline duyurulur.

Disiplin Kurulunun Yetkisi

Madde 14. (Değişik: 03/06/2021-32YK) Disiplin Kurulu, Yönetim Kurulu Üyeleri, Başkan, Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcıları hariç bu Esasların kapsamına giren kişilerle ilgili etik ihlali başvurularını inceleme yetkisine sahiptir.

(Değişik: 03/06/2021-32YK) Disiplin Kurulunun yetkisi dahilinde olmayan kişilerle ilgili olarak Kanun ve Yönetmelik hükümleri ile Yönetim Kurulunun yetkisi saklıdır.

Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 15. Bu Esaslarda hüküm bulunmayan hallerde Kanun ve Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 1. Bu Esasların yürürlüğe girdiği tarihte başlamış olan iş ve görevlendirmelerde bu Esaslar uygulanmaz.

Geçici Madde 2. Bu Esasların, Bilim Kurulu'nun 13 Mart 2010 tarih ve 184 sayılı toplantısında kabul edilen Esaslarla değişik 7/a-b bentleri, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla başvurusu tamamlanmış projeler ile desteklenmekte olan projelere uygulanmaz.

Yürürlük

Madde 16. Bu Esaslar Bilim Kurulu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17. Bu Esasları TÜBİTAK Başkanı yürütür.

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU ETİK DAVRANIŞ İLKELERİNİN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN ESASLAR'A İLİŞKİN CETVEL

Kabul edildiği Bilim Kurulu Kararı	Yürürlüğe Giriş Tarihi	 Karar Metni
13/01/2007 tarihli ve 149 sayılı Toplantı	12/02/2007	(Ulaşmak için tıklayınız)

Değiştiren Bilim Kurulu Kararı	Değiştirilen Maddeler	Yürürlüğe Giriş Tarihi
13/03/2010 tarih ve 184 sayılı Toplantı	7 nci maddesi değişikliği Geçici 2 nci madde eklenmesi	13/03/2010
10/07/2010	8 nci maddesinin (b) bendi yürürlükten kaldırılmış ve bent numaraları buna göre teselsül ettirilmişir.	10/07/2010
Değiştiren Yönetim Kurulu Kararı		Yürürlük Tarihi
03/06/2021 tarihli ve 32 sayılı Yönetim Kurulu kararı için tıklayınız. Değişiklikten önceki metin için tıklayınız.		03/06/2021